

Egész évre	1150 Lei
Félévre	600 "
Negyedévre	320 "
Egy órára	110 "

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

SELECT-MOZGO

Lil Dagover és Gösta Eckmann kiváló művészek

Fátyolnélküli hölgy

gyönyörű filmben.

Monopol Dorian

Către toți locuitorii României România minden lakójához An alle Bewohner Rumäniens

Loviți de o grea incercare, dar conștii de puterea noastră moră ne adresăm astăzi Vouă, tuturor. Un strigăt sfâșietor de durere eșit din mii și mii de piepturi. Vă aducem intristătoare veste, că tot ceace Vi s'a spus prin grai viu și prin scris în legătură cu sacrilegiile săvârșite contra evreimii din Ardeal: sunt triste adevăruri. Aproape de necrezut cu toate este adevărat, că bisericile noastre au fost atacate și complex distruse de căre grupurile în special al studenților universitari din București și Iași. Astăzi zac într-o deplângătoare ruină templele noastre din Oradea, Cluj, Huedin și alte localități. Iar unde întâmplător au dat și peste credincioși, pe aceia i-au bătut până la sânge și i-au alungat din casele Domnului. Au insultat bătrâni neputincioși și femei și copii. E fapt constatat, că în lungul miilor de veacuri al istoriei noastre e fără precedent acest unic caz, prin care surlurile sfinte ale vechiului testament, cari sunt fundamentul și baza religiei noastre, dar în același timp și al celei creștine, iar pentru poporul nostru ele constituie imensele bogății spirituale și morale, exemplarele acestor relicvii scumpe scrise cu mâna și păstrate cu cea mai mare sfinte în decursul veacurilor, au fost aruncate în stradă și batjocorite în modul cel mai neomenesc, și după ce în jurul lor s'a dansat, ele au fost arse sau aruncate în mii de bucăți.

Odată sfinte mai de valoare au fost furate. Apoi au atacat, au spart și au devastat casele pșnicilor evrei, locuințele și magazinele lor, cauzând prin aceasta pagube de mai multe milioane. Sinistrele tablouri al acestei barbarii și furii de nedescris, au tăiat rane adânci în sufletele noastre, rane, cari nici odată nu se vor putea vindeca.

Și dacă încercăm, odată treziți la realitate din durerea, în care am fost aruncați, se găsim o explicație a lucrurilor petrecute, vom afla în dosul acțiunii studențimeii întreaga vinovăție și neglijență al factorilor cu răspundere. Într-al zecelea an al păcii, guvernul României Mari a autorizat și a sprijinit prin măsuri excepționale ținerea unui astfel de congres, a cărui program de activitate viza oprimarea a unei foarte însemnate păți a populației țării. Și în timp ce prin acestea măsuri s'a majorat atotputernicia studențimeii, tot atunci s'a neglijat luarea de măsuri pentru apărarea ordinii publice, și dacă s'au luat, în realitate nu au avut nici un efect, ceace explică în deajuns faptul, că acestea crime strigătoare la cer au fost săvârșite în prezența puterilor militare și polițienești aduse anume pentru menținerea ordinii, fără însă să împiedece desfășurarea lor.

Și aceste întâmplări tragice ale zilelor trecute, nu sunt numai niște fenomene izolate, ci sunt urmările unui regim inaugurat și condus sistematic de aproape cinci ani de zile. Contra populației evreiești a țării, de ani de zile se duce o campanie sistematică de continuă afățare, și suflului tineretului universitar și școlar este molipsit zilnic de mii și mii de manifeste incendiarie, prin care aceștia sunt îndemnați la escese antisemite, la devastări și crime, iar profesori inconștienți de chemarea lor, samănă de pe catedră ura și pizma contra populației evreiești a țării. Și dacă această sistematică inveninare a suflului era spuză, din care avea să erumpă odată flacăra distrugătoare a fatalității, apoi chemați ca să potolească aceste porniri juv'niale, stat pasivi și inderferenți la toate.

Și astfel tendințele de nimicire a populației evreiești din cauza lipsei totale a unor măsuri de contrabalansare al acestor porniri, s-au înmulțit de pe o zi la alta.

Iar puterea de rezistență a evreimii în urma acestor sistematice măsuri de oprimare contre ei, slăbia sub povara atacurilor. Putința de existență a evreimii în România să reducă dela o zi la alta, iar măsurile guvernului îi incumbă noi și noi greutăți, pentru ca sub greutatea acestor măsuri restrictive să se grăbească procesul de descompunere morală, materială, și financiară a evreimii. Școli numai cu mari greutăți putem

Făjdalomtól sújtva, de erkölcsi erőnk tudatában szólunk hozzátok. Feljajdulunk, hogy tőlünk is megtudjátok, hogy mindaz, amit a legutóbbi napok szóval, vagy betűvel nektek hírül vittek az erdélyi zsidó nép szörnyű megbántásáról: mind szomorú valóság. Hihetetlen, de igaz, hogy templomainkat, főleg bukaresti és jassii román főiskolai hallgatók csoportjai megtámadták és összerombolták. Romokban hevernek Oradea Mare, Cluj, Huedin és még más községek zsidó templomai. Ahol véletlenül imádkozó közönségre találtak, azt véresre verték és kizavarták. Magukkal tehetetlen aggastyánokat, asszonyokat inzultáltak. Tény és való, hogy civilizált államokban példátlan — az utolsó évszázadokban elő nem fordult — módon a szentírás könyveit, a zsidó vallásnak — és egyszersmind a keresztény vallásoknak is — ez alapzatát, népünk szellemi és erkölcsi kincsét, a szent ereklyeként őrzött, évszázados, kézzel írott Tóra-tekercset az uccára kihurcolták, leirhatatlan módon meggyalázták, gúnyosan körültáncolták és azután elégették vagy széjjeltépdesték. Értékes kegyesreket elraboltak, békés zsidó házakat, lakásokat és üzleteket megtámadtak, feltörték, kifosztottak, milliós károkat okozva. A barbárság és pusztítási düh e képei mind mélyen szívünkbe hasítottak és soha be nem heggedő sebet ejtettek.

És ha a rombolások után felocsudva magyarázatot keresünk, a diákság e munkája mögött a felelős tényezők mulasztásait és hibáit kell észlelnünk.

Nagyrománia tizedik békeévében a kormány beleegyezést adta és minden tekintetben kivételes intézkedésekkel támogatta egy olyan kongresszus megtartását, amelynek programjait Románia egyik jelentékeny népének elnyomását célozzák. És amikor a kormány ezen intézkedésével a diákok hatalmi érzését felfokozta, ugyanakkor elmulasztotta a közrend megvédésére szükséges intézkedéseket megtenni, vagy, ha tett is intézkedéseket, ezeknek semmi fogantatjuk nem volt és így történt meg a hihetetlen: ez irtóztató bűncselekményeket a rend fenntartására hivatott rendőri és katonai erők szemeláttára követték el, anélkül, hogy azokat meggátolták volna.

Az utóbbi napok tragikus eseményei azonban nem elszigetelt jelenségek, hanem egy különösen öt év óta folytatott rendszer logikus következményei. A zsidóság ellen évek óta rendszeres izgatás folyik. A rablásra és gyilkosságra uszító antiszemita röpiratok ezrei, oktatásra hivatott tanároknak a zsidóság elleni gyűlöletet hirdető beszédei, nyilvános előadások egész sora mételezik meg az ifjúság fogékony lelkét. És bár nyilvánvaló volt, hogy a lelkek rendszeres mérgezése előbb-utóbb végzetes cselekedetekben fog kibrobbanni, minden kísérlet, amely a felelőtlen izgatás megszüntetését célozta, az erre hivatottak teljes passzivitása miatt eredménytelen maradt.

Igy a zsidóság elpusztítására szervezkedő titkos és nyílt erők ellenállás hiányában folyton gyarapodtak; a zsidóság életereje és ellenálló képessége pedig az ellene tervszerűen és következetesen intézett támadások súlya alatt egyre gyengült. A romániai zsidóság életlehetőségeinek köre napról-napra szűkül, a kormányintézkedések mind újabb és súlyosabb terheket jelentenek számára, amelyek a zsidóságot lassan, de biztosan a gazdasági tönk felé sodorták. Iskolákat csak nehézségek árán alapíthatunk, a meglévők közül is többet be kellett zárni. Az állami iskolák gyermekeinket csak korlátozott számban és vallástörvényeink, elsősorban a szombati irástilalom megszegése árán fogadják be. Ez a rendszer a zsidó nép fiait az iskolákból és különösen az egyetemekről évek hosszú sora óta fokozatosan elsdortá. Az egyetemeken alig van már zsidó hallgató, de még az ottlevők is eltűrt, terrorisztikus szervezetek által akadályozva vannak tanulmányaik folytatásában és vizsgáik letételében. Ez a rendszer lassanként védtelen és másodrangú állampolgárokra süllyeszti le, az ifjúság szemében pedig törvényen kívül állóknak tünteti fel a zsidó nép fiait.

Tief gebeugt vor Schmerz, jedoch im Bewusstsein unserer moralischen Kraft sprechen wir zu Euch. Wir stöhnen auf, damit Ihr auch von uns erfährt, dass alles, was man Euch in den letzten Tagen durch Wort und Schrift bekanntgegeben hat über die Erniedrigung des jüdischen Volkes in Siebenbürgen: dass dies alles traurige Wahrheit ist. Es klingt ungläublich, aber es ist wahr, dass unsere Tempel besonders von Gruppen Bukarester und Jassier rumänischen Hochschüler überfallen und zertrümmert wurden. Die jüdischen Tempel von Oradeamare, Huedin, Cluj und anderer Gemeinden liegen in Trümmern. Wo sie zufällig auf betende Andächtige trafen, da schlugen sie sie blutig und trieben sie aus den Gotteshäusern, sie insultierten unbeholfene Greise und Frauen.

Es ist eine feststehende Tatsache, dass sie in einer Weise, wie es in zivilisierten Ländern ganz beispiellos und in den letzten Jahrhunderten nicht mehr vorgekommen ist, die Bücher der Heiligen Schrift auf die Strasse rissen, sie auf ganz unbeschreibliche Art besudelten einen höhnischen Reigen mit diesen Heiligtümern tanzten, die die Basis auch der christlichen Religionen, den geistigen und moralischen Schatz unseres Volkes bilden: das durch Jahrhunderte als heiliges Kleinod bewahrten, mit der Hand geschriebenen Thorapergament; verbrannten es und zerrissen es in Stücke. Sie raubten die Tempelgeräte, griffen friedliche jüdische Häuser, Wohnungen und Geschäftsläden an, sie brachen sie auf, plünderten sie aus, Millionen Schaden verursachend. Bilder dieser Barbarei und dieses Verwüstungsriebs prägten sich tief in unser Herz und schlugen eine nie heilbare Wunde. Und wenn wir nach den Zerstörungen aufatmen und über die Ursachen nachdenken, so müssen wir unbedingt hinter diesen Untaten der Studentenschaft die Fehler und Lässigkeiten verantwortlicher Faktoren feststellen.

Im zehnten Friedensjahre Grossrumäniens hat die Regierung ihre Zustimmung zur Abhaltung eines Kongresses, gegeben — und in jeder Hinsicht mit ausserordentlichen Massnahmen unterstützt, — dessen Programmpunkte die Unterdrückung einer bedeutenden Volksgemeinschaft Rumäniens bezwecken. Und als die Regierung mit dieser ihrer Verfügung das Machtgefühl der Studenten steigerte, unterliess sie die notwendigen Massnahmen zum Schutze der öffentlichen Sicherheit, oder wenn sie irgendwelche Massnahmen auch getroffen hat, so hatten diese keinerlei Wirkung.

So ist das Unglaubliche geschehen: die entsetzlichen Verbrechen wurden verübt vor den Augen der Polizei und der militärischen Macht verübt, ohne dass sie diese verhindert hätten. Die tragischen Ereignisse der letzten Tage jedoch sind keine isolierten Erscheinungen, sondern logische Konsequenzen eines seit fünf Jahren geübten Systems. Gegen die Judenschaft wird seit Jahren eine systematische Verhetzung in Szene gesetzt. Tausende von antisemitischen Flugschriften, die auf Raub und Mord hetzen, Lehrkräfte, die berufen sind zu unterrichten, halten Hetzreden gegen die Judenschaft und eine ganze Reihe öffentlicher Vorträge vergiften die empfindliche Seele der Jugend. Und obwohl es offenbar schien, dass die systematische Vergiftung der Seelen früher oder später sich in verhängnisvollen Taten austoben wird, blieben alle Versuche, welche auf die Einstellung der unverantwortlichen Verhetzung hinielten, infolge Passivität der hiezu Berufenen erfolglos.

Infolge Mangel an Widerstand, hatten sich die offenen und geheimen Kräfte, die sich zur Vernichtung der Judenschaft organisierten, allmählich vermehrt, während die Widerstandsfähigkeit und die Lebenskraft der Judenschaft unter dem Druck der gegen ihr planmässig und mit Konsequenz geführten Angriffe von Tag zu Tag schwächer wurde. Der Kreis der Lebensmöglichkeiten der rumänischen Judenschaft wurde von Tag zu Tag enger, die Verfügungen der Regierung wurden allmählich zu neuen und schweren Lasten, die unser Vo

infinț, iar din cele existente o bună parte au trebuit închise. Școlile de stat nu ne primesc elevii decât într'un număr foarte restâns dar și atunci numai cu prețul violării legilor noastre religioase și în primul rând prin încălcarea prohibițiunii scrise în zilele de Sâmbătă. Măsurile acestea de re- tric iune sistematică au îndepărtat tinerimea noastră studioasă dela școlile și universitățile din țară. În universități deabia se mai găsec studenții evrei, iar acei câți mai sunt, sunt împiedecați de alasculta cursurile, de a frecventa bibliotecile și laboratoarele și de a-și face examenele prin sistemul acesta se va ajunge încet acolo, ca evreimea să fie considerată ca cetățeni de al doilea rang în stat, iar în ochii tinerimei, fiii acestora ca stând cu totul în afa a de legile țării.

Rezultatele acestui sistem sunt: Devastarea templelor, profanarea celor sfinte, nimicirea averilor și periclitarea vieții și al avutului poporului nostru.

Iar față de toate acestea, intereaga noastră demnitate omenască adâns atinsă dar nu și strivită, să revoltă cu puterea forțelor elementului descătușat și cu glasul ridicat protestăm în fața lui Dumnezeu și al omenirii, contra profanării și batjocoririi religioase și al relievelor noastre sfinte, precum și contra tuturor încercărilor de oprirea sistematică al poporului nostru. Protestăm contra acelor măsuri ale Guvernului prin cari s-ar putea aduce v-e-o atingere sentimentului de libertate a credinței și al conștiinței omenesci. Noi n-am ajuns nici prin milă și nici prin toleranță la drepturile noastre moștenite și castigate, în credința că o a finem să persistăm până la moarte.

Prețindem dela puterea executivă a Statului pedepsirea exemplară al tuturor devastatorilor care au operat în recentele agitații antisemite, precum și al tuturor acelor autorități, și de astă dată din sus în jos, cari prin neglijarea îndatoririlor lor, au contribuit la desfășurarea acestui dezastru.

Prețindem restituirea grăbnică al tu uror pagubelor materiale suferite.

Cerem mai departe luarea astorfelei de măsuri, cari în viitor să garanteze pe deplin liniștea și siguranța tuturor cetățenilor acestei țări.

Cerem împiedecarea agitațiilor antisemite și imediata îndepărtare dela catedre al acelor profesori, cari se dedau la astfel de agitațiuni.

Cerem respectarea drepturilor de egalitate atât în licee, cât și la Universități, precum și deplina apărare contra oricărei agresiuni.

Cerem înfăptuirea drepturilor noastre naționale, religioase, culturale și economice, cuprinse în constituția țării ș a.:

ca libera practică al religioasei noastre să fie respectată pe toate terenele, atât a vieții publice, cât și a celei private,

ca în egală măsură și pe lângă respectarea tuturor legilor să ne fie acordat școlilor și bisericeilor noastre ajutoarele și sprijinul ce ne compete.

ca în calea înființării și susținerii de școli, Statul să nu ridice greutăți, ci să ajutore, iar față de îndatoririle publice să ni se aplice egala măsură.

ca în aplicarea legilor și a dispozițiilor legii, să nu se facă nici o deosebire între cetățenii acestei țări, iar regimul legilor să fie inaugurat și asigurat prin înșiși garantarea legalității.

Și în timpul ce facem aceste constatări, ne îndreptăm cu inimile noastre spre poporul românesc. Noi știm că el nu poartă nici o vină în desfășurarea evenimentelor ultimelor zile, ba din contra am avut în bucurătoarea ocaziune să constatăm, că păturile largi ale poporului român nu a ascultat de glasurile asmuțitoare contra neamului nostru, iar acea parte a românilor, cari se compoartă în sentimente democratice ne-au luat chiar și apărarea. Toata aceasta se referă și la muncitorimea noastră. Noi cerem simpatia poporului românesc și îi vom fi pe veci recunoscători.

Exprimăm recunoștința noastră tuturor minorităților etnice din țară, cari în aceste zile de grea restricție au simțit și au stat alături de noi.

Și în sfârșit ne îndreptăm către Puterea executivă a Statului, căreia ne-am expus revindicările noastre mai sus menționate și îi adresăm următoarea cerere: Să ia măsurile ce le crede de cuv înță, ca neamurile unite între hotarele acestei țări să poată trăi laolaltă într-o deplină și neconturbată armonie. Să prevină orice neînțelegeri ce s-ar putea ivi între granițele țării noastre.

În numele sentimentului de solidaritate umană și al credinței nestrămutată în puterea dreptății, am scos acest manifest în Cluj, la 15 Decembrie anul 1927

Biroul Central Ort. Izr. din Transilvania și Indete Alijite:

S. Salamon Ullmann

presedinte.

Biroul Izraelitilor din Ardeal și Barat

Dr. Matia Eisler

presedinte.

Uniunea Nationala Evreilor din Transilvania, Banat,

Maramures și Crisana:

Dr. Josif Fischer

presedinte.

Dr. Alex. Pollák Dr. Hiller Kohn

vicepresedinte.

Uniunea Evreilor Romani Sectia Tansilvaniei:

In absenta presedintelui:

Moise Jacobi Dr. Maximilian Klein

vicepresedinte.

director.

Ennek a rendszernek a gyermeke: a szentségek meggyalázása, a templomrombolás, a magánvagyonok pusztítása és a zsidó lakosság személyes életbiztonságának végső veszélyeztetése.

Mindezekre most már, a mi megbántott, de meg nem tört emberi méltóságunk felháborodása elemi erővel tör ki és Isten és ember előtt felemelt szóval tiltakozunk vallásunk, szentségeinek megsértése és népünk tervszerű elnyomása ellen. Tiltakozunk a vallás- és lelkiismereti szabadsággal ellenkező kormányintézkedések ellen.

Mi öröklött és szerzett jogainkhoz nem türelem és nem nyugalomság útján jutottunk. Ezekhez a jogokhoz utolsó lehetetlenig ragaszkodunk.

Követeljük az államhatalomtól az elmúlt zsidóellenes tüntetések és robbanások okozóinak példás megbüntetését, a mulasztó hatósági közegek felelősségvonnását, megbüntetését felülől lefelé.

Követeljük a keletkezett összes anyagi károk mielőbbi megtérítését.

Követeljük oly biztonsági intézkedések haladéktalan megtételét, amelyek az ország összes népeinek teljes nyugalomát és biztonságát garantálják.

Követeljük az antiszemita igazgatások megakadályozását és a gyűlölködés tanának a katedrálról való száműzését.

Követeljük ugy a középiskola, mint az egyetemi oktatásban népi egyenjogúságunk teljes tiszteletben tartását és minden támadás ellen való megvédését.

Követeljük az alkotmányban lefektetett népi, vallási, kulturális és gazdasági jogaink megvalósítását:

hogy vallásunk szabad gyakorlata a köz- és magánélet minden terén respektáltassék,

hogy egyazon mértékkel osszák ki a törvények szerint iskoláinkat és egyházainkat megillető támogatást és kedvezményeket,

hogy iskoláink létesítése és fentartása elő az állam ne gátakat emeljen, hanem azokhoz hozzásegítsen,

hogy egyazon mértékkel mérjék ki a törvény szerint reánk eső terheket,

hogy a törvények és rendeletek alkalmazásában e haza polgárai között különbség ne legyen és a törvényesség uralma minden téren helyreállítsassék és biztossítsassék.

Midőn mindezeket kinyilatkoztatjuk, nyílt szívvel fordulunk a román nép felé. Mi nem tulajdonítjuk a román népnek a bennünk ért sérelem okozását. Jól esett tapasztalunk, hogy a megpróbáltatás napjaiban a román nép széles rétegei nem reagáltak a népünk elleni uszításra és a demokratikus érzésű románok sikra is szálltak érdekében. Ugyanezt mondhatjuk örömmel a szervezett munkásokról is. Kérjük a román nép rokonszenvét mindenkorra és mi hálás testvérepe leszünk.

Hálánkat fejezzük ki az ország kisebbségi néposztályainak, melyek e nehéz időben velünk éreztek és érdekünkben sikraszálltak.

És végül az államhatalom felelős szerveihez, — amelyhez imént követeléseinket intéztük, — most már kérő szóval is fordulunk:

Vegye figyelembe manifesztumunkat az igazság, emberiség és bölcs államvezetés szempontjaiból. Hason oda, hogy az ország határai között egyesített népek tökéletes és zavartalan harmóniában élhessenek. Előzzön meg minden testvérharcot az ország határain belül.

Az emberi solidaritás jegyében és az igazság erejének hitében kiadtuk

Clujban, 1927. év december hó 15.-én.

Erdélyi és Bánati Ortodox Izraelita Központi Iroda:

Ullmann S. Salamon

elnök.

Erdélyi és Bánati Országos Izraelita Iroda:

Dr. Eisler Mátyás

üv. elnök.

Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség:

Dr. Fischer József

elnök.

Dr. Pollák Sándor Dr. Kohn Hillel

alelnökök.

Román Zsidók Szövetsége Erdélyi Osztálya:

Elnök távollétében:

Dr. Klein Miksa Jacobi Mózes

alelnök.

igazgató.

Ingyen semmit!

Karácsonyi meglepetések, illatszerek, kölnivizek, csatták óriási választékban

M. RÓZSA ROYAL

drogeriában, Cluj, Főter 26

Pénzért mindent

langsam, aber mit Sicherheit an den Rand des wirtschaftlichen Ruins trieben. Wir können Schulen nur mit grossen Schwierigkeiten gründen, einen Teil der Bestehenden mussten wir sperren. Die statlichen Schüler nehmen unsere Kinder nur in beschränkter Zahl auf und nur um den Preis der Verletzung der Religionsgebote, besonders des Schreibverbotes an unseren Feiertagen. Dieses System hat die Kinder des jüdischen Volkes aus den Schulen und Universitäten im Laufe der Jahre hinweggetrieben.

Auf den Universitäten befinden sich kaum noch jüdische Hörer und selbst die Zurückgebliebenen werden durch geduldete terroristische Organisationen an ihren Studien und an der Absolvierung ihrer Prüfungen gehindert. Dieses System erniedrigt die Söhne des jüdischen Volkes zu Staatsbürgern zweiten Ranges und in den Augen der Jugend werden wir so als ausser dem Gesetz Stehende betrachtet.

Die Frucht dieses Systems ist nun die Entweihung der Heiligtümer, die Tempel-Verheerungen, die Verwüstung des Privateigentums und die Gefährdung der persönlichen Sicherheit der jüdischen Bevölkerung. Gegen all dies drängt nun die Entrüstung unserer Verletzten, aber nicht gebrochenen Menschenwürde mit elementarer Kraft hervor und wir protestieren mit erhobener Stimme gegen die Verletzung unserer Heiligtümer und gegen die systematische Unterdrückung unseres Volkes. Wir protestieren gegen die Regierungsmassnahmen, welche die Religions und Gewissensfreiheit verletzen.

Wir fordern von der Staatsmacht die exemplarische Bestrafung der Urheber der antisemitischen Demonstrationen und Excesse.

Wir verlangen, dass man die fahrlässigen behördlichen Organe zur Verantwortung zieht und sie bestraft.

Wir fordern den Ersatz sämtlicher Schäden sobald als möglich. Wir fordern Sicherheitsmassregeln, welche die vollkommene Ruhe und Sicherheit sämtlicher Völker dieses Landes verbürgen.

Wir fordern die Verhinderung der antisemitischen Aufreizung und die Verreibung der Lehrer des Hasses aus den Lehrstühlen.

Wir fordern, dass sowohl in den Mittelschulen, als auch in den Universitäten unsere Gleichberechtigung respektiert und gegen jedweden Angriff geschützt werde. Wir fordern die Verwirklichung unserer völkischen, religiösen, kulturellen und wirtschaftlichen Rechte.

Wir fordern die freie Ausübung unserer Religion auf allen Gebieten des öffentlichen und des privaten Lebens. Wir fordern, dass man unsere Schulen nach gleichem Recht unterstütze, dass man gegen die Errichtungen unserer Schulen und gegen deren Aufrechterhaltung kein Hindernis in den Weg stelle, sondern dass die Regierung uns hiezu ver helfe. Wir verlangen, dass bei der Anwendung der Gesetze und Verordnungen kein Unterschied zwischen den Bürgern des Vaterlandes statfinde und dass die Herrschaft des Rechts auf allen Gebieten hergestellt und gesichert werde.

Als wir dies verkünden, wenden wir uns mit offenem Herzen an das rumänische Volk. Wir schreiben die Schuld für die erlittene Unbill nicht dem rumänischen Volke zu.

Wir haben mit Befriedigung erfahren, dass die breiten Schichten des rumänischen Volkes an den schweren Tagen der Heimsuchung auf die Hetzen nicht reagierten und die demokratisch gesinnten Rumänen traten sogar für uns ein. Dasselbe können wir von den organisierten Arbeiterschaft behaupten. Wir bitten um die Sympathie des rumänischen Volkes für uns um wir geloben ihm ein treues Brudervolk zu sein. Wir drücken unseren Dank jenen Gruppen der Minorität des Landes aus, welche in den schweren Zeiten mit uns fühlten und für uns eintraten.

Und schliesslich wenden wir uns an die verantwortlichen Organe der Staatsmacht, an die wir vorher unsere Forderungen stellten, nun mit der flehentlichen Bitte sie mögen unser Manifest in Betracht ziehen vom Standpunkte der Gerechtigkeit, der Menschlichkeit und der klugen Staatsführung. Sie mögen dahin wirken, dass die innerhalb der Landesgrenzen vereinigten Völker in einer vollkommenen und ungehinderten Harmonie eben können.

Sie möge innerhalb der Grenzen des Landes jeden Bruderkampf verhindern!

Im Zeichen der menschlichen Solidarität und im Glauben an die Kraft der Gerechtigkeit herausgegeben in Cluj, am 16. Dezember 1927.

Zentralbüro der siebenbürg'schen und Banater Orthodoxer:

Salamon S. Ullmann

Präsident.

Siebenbürg'sche und Banater Isr. Landeskanzlei:

Dr. Matias Eisler

g. Präsident.

Siebenbürg'sche Jüdischer Nationalverband:

Dr. Josef Fischer

Präsident.

Dr. Alexander Pollak Dr. Hillel Kohn

Vizepräsident.

Verband der der Rumänischen Juden Siebenbürg'sche Sektion

In Abwesenheit des Präsidenten:

Moses Jacobi

Vizepräsident.

Dr. Max Klein

Direktor.

Lepad
hozott

(Cluj—Kolozsvár. Kelet tudósítójától.) vezérfelügyelő, akit vári zavargásokban gek elleni vizsgálat meg, ma délelőtt a lozsvári hitközségek dox hitközség részé Akiba főrabbi, Adl Klein Miksa. A kö dr. Eisler Mátyás József képviselték.

Vararu vezérfelügyelő jelenteket, hogy kö taikat, amelyek a mulasztásairól szóló gásokkal kapcsolatban felszólítására dr. P. hány közismert té dett. Vararu azonban Fischer néhány ad

A kol
allott

— Ezeket már dotta. A bevezetett állapotunk, hogy nem állott hivatalos a rendőrprefek

Lepad
h

Időközben megé Lepadatu kultuszma, any specialis utas utazott el Bukarestba megérkezése ut hitközség képviselő és a két elnök át is rembe, hol Lepadatu niszter társaságában lozsvári pénzügyi szubadminisztrátor, és Negrutiu a keres

Lepadatu miniszter viselőnek üdvözlése három nappal ezelőt felelően, behatóan is tanácsot a kolozsváron azonnali gyorssegély ségek a legszükségese tokat megkezdéssé kon és iskoláikon. Negrutiu kamarai tesse annak a kárbe amelyet a pénzügyi eszközölt.

Negrutiu közölte, niszter utasítása érte szakértő iparosokkal akik szakszerűen m plomépületekben és károkat, úgy látja, millió háromszázezer hogy a rongolások ar legyenek, hogy a te használható állapotb

Negrutiu információ kijelentette, hogy ez leges és a részletes kell majd megtörté akcióját csak hiind abból a célból, hogy szavazott ideiglenes Nyomatékosan hangs felosztandó ideiglen contó jellege van, az es megállapítása ut oly összegre, amely helyreállításához szü

Két és félmillió

Figyelembevétel — ter — az ideiglenes mert a kormány lel hogy a templomi ke azonnal pótolva leg kontó összegeket a károkt. Hitközség plomfertartó egyes

Ortodox hitköz Kongresszusi hi Poale Cedek

Tatarescut a kolozsvári román hírlap- írók is figyelmeztették arra, hogy Nagyváradon zavargások lesznek

A „Dimineata” mai száma kolozsvári tudósítójának tollából rendkívül érdekes cikket közöl, amelyből kiderül, hogy Tatarescu minisztert a kolozsvári hírlapírók még a nagyváradi kongresszus megnyitása előtt figyelmeztették arra, hogy a kongresszus súlyos zavargásokkal fog végződni.

Tatarescu miniszter a hírlapírók aggó dalmaira megjegyezte, hogy ez ki van zárva, hiszen a kolozsvári diákság csak nemrégiben határozta el, hogy politikával nem fog foglalkozni. A hírlapírók erre felvilágosították, hogy nem az antiszemita ligában szervezett diákok hozták ezt a határozatot, hanem egy másik diákcsoport, mire Tatarescu miniszter belátva tájékoztatottságát, elhallgatott.

Az egyik hírlapíró végül még megkoczkáztatott egy kérdést:

— Mi fog történni, ha mégis zavargások fognak kirobbanni.

— El fogják nyomni — válaszolta lakónikusan Tatarescu miniszter.

Hogy hogyan nyomták el a zavargásokat, azt megmutatták az események.

Felfelé bukik Tatarescu?

A legújabb jelentések arra engednek következtetni, hogy a kormány elállt Tatarescu bünbakképpen való feláldozásának gondolatától. E hír szerint nemcsak, hogy nem mondatják le Tatarescu minisztert, hanem a kormánytszervezés alkalmából miniszteri tárcát juttatnak részére. Tatarescu ugyanis eddig a belügy-

minisztérium államtitkára, ami a román közjog szerint helyettes miniszternek felel meg. A kormánytszervezés után állítólag Tatarescu népjóléti miniszter lesz és a mócok segélyezésének akcióját fogja levezetni.

A diákszervezetekkel kapcsolatban a vizsgálat új irányba terelődött. A hatóságok állig begombolkoznak és a nyomozásról csak szürke kommunikákat adnak ki. A befentesek azonban tudni vélik, hogy a vizsgálat súlyos természetű leleplezésekkel fog végződni, ha ugyan a kormány elhatározza magát a nevek nyilvánosságra hozatalára. Azt mondják, hogy a zavargások felidézésében nagytekinélyű politikusok is részesek, illetve a felelősséget viselik.

Ellenzéki körökben azt állítják, hogy a bukaresti nyomozást és vizsgálatot hiányosan folytatják le. A „Dimineata” fel is veti a kérdést tegnapi számában és a következőket írja: „A bírósági vizsgálat megállapította, hogy a rombolások miatt kilenc egyetemi hallgató a felelős, a többiek a vonatok lefékezésére és hatósági személyek megsértése miatt kerültek letartóztatásba. Hogyha ezek az adatok megbízhatók, azt a következtetést kell vonnunk, hogy egy egész sereg város és falu fizetének rombolását, amelyekért a kormány 83 millió lej kártérítést akar megszavazni, mindössze kilenc zavargó követte el.

Az apahidai templomromboló három bukaresi lársát vádolja a rombolással

A ma déli lapokban téves híradás jelent meg arról, hogy az apahidai rombolás tettesét hamis adatok bementése miatt, szabaddalra helyezték és a tárgyalást későbbi időpontra tűzték ki. Munkatársunknak alkalma volt betekinteni a rombolással vádolt diák ügyének aktasomójába, amely a következőket tartalmazza:

A rombolót, nem mint ahogy mult számainkban írjuk Micunak, hanem Hila Augustinnak hívják és a kolozsvári egyetem joghallgatója, Hilat az apahidai csendőrség Klein Farkas kereskedő feljelentésére tartóztatta le, aki látva, hogy a templomot rombolják, sietve rohant a csendőrségre. Hilat a kolozsvári csendőrség rendeletére még aznap Kolozsvárra hozták és itt a hadbírósg bírtonéba zárták el. Kihallgatása alkalmával a diák a következő vallomást tette:

— Nagyváradról szerdán utazott el, hogy a nagyküllőmegeyi Calvaser községbe, szülőfalujába hazatérjen. Kolozsváron a vasuti ellenőr konstátálta, hogy nincs diákigazolványa és így nincs joga díjtalan utazásra. Az ellenőr felszólítására kénytelen volt leszállani Apahidán. Hét bukaresti diák, akik vele együtt utaztak, látva ezt, követétek társukat.

Hila az apahidai lelkésztől, Mogától

Katonák fogják kísélni a vakációra hazatérő diákokat

A közoktatásügyi miniszter tudvalevőleg rendeletet adott ki az összes egyetemeknek, hogy a karácsonyi szünetet egy héttel hamarabb adják ki. E rendelkezésre azért volt szükség, hogy egyrészt a ki-robant diákszármakat kontrakározzák, másrészt, hogy a bukaresti és jásii egyetemek zsidó heceit radikálisan szüntessék meg.

Az egyes diákszervezetek és a diákság között egyébként nem a legteljesebb az összhang. A bukaresti diákszervezet arra való tekintettel, hogy 9 diákon kívül, akikre a fosztogatás bűnét bizonyították rá, valamennyi elfogott diákot szabadonbocsátottak, lefújta a diákszármakat. A diákszövetség határozata ellenére tegnap egy kisebb diákcsoport meg akart akadályozni a bukaresti egyetemen Negulescu professzor előadását. Ez az incidens adta meg az impulzust a közoktatásügyi minisztériumnak, hogy szombat helyett már pénteken adja ki a karácsonyi szünetet. Pénteken tehát megszűnnek az előadások az összes egyetemeken. A közoktatásügyi miniszter rendeletet adott ki, hogy a ka-

rácsonyi vakáció után egyetlen diákot se engedjenek be az egyetemre és a diákszövetségek helységeibe. Minthogy a karácsonyi szünet napján a diákokthozokat és a menzákat is bezárják, a diákok kénytelenek hazatérni a vakációra. A belügyminisztérium számolva azzal a lehetőséggel, hogy a vakációról hazatérő diákok a vonaton megismétlik a szokásos inzultusokat, úgy intézkedett, hogy a vakációra hazatérő diákokat külön vasuti kocsiakba helyezik el, amelyeket katonák őrkö-
nek kísélni. A katonai őrzés parancsnokai azt az utasítást kapták, hogy a legkisebb zavarkeltés esetén a legerélyesebben lépjenek közbe.

A központi diákszervezet szolidáris a tüntetésekkel

Több bukaresti lapban az a hír látott napvilágot, hogy a központi diákszövetség megtagadta a szolidaritást a rombolókkal. E hírre feleletképpen a szövetség kommunikikét hozott nyilvánosságra, amelyben kijelenti, hogy csupán ama kilenc diákkal szemben tagadja meg a szolidari-

tást, akikre a fosztogatás bűne rábizonyosodott. Ezeket a szövetség kebeléből ki is fogják zárni. Tiltakozik azonban a szövetség vezetősége, hogy egyes diákokat igazgatásért helyezték vád alá, mert a tüntetésekért az egész szövetség viseli a felelősséget.

Jasiban újból megverték a zsidó diákokat

Bucuresti-Bukarest, december 15. Jásii jelentés szerint, a jásii egyetem orvosi fakultásán ma újból zsidóverés volt. A keresztény diákok beengedték a zsidó diákokat az egyetemre és mikor ezek elfoglalták helyüket a padokban, rájuk támadtak és súlyosan inzultálták őket. Az egyetem rektora megindította a vizsgálatot, amelynek eddig pozitív eredménye nincsen.

Február 15-ig adómoratóriumot kapnak a károsult kereskedők

Bucuresti-Bukarest, december 15. Az Uj Kelet munkatársa ma beszélgetést folytatott Simionescu pénzügyminiszteri vezérkarral, aki kijelentette, hogy a rombolások során károsult kereskedők február 15-ig adómoratóriumot kapnak. A moratóriumról szóló rendelkezés még a holnapi nap folyamán kimegy az összes pénzügyigazgatóságoknak.

Egy többszörösen börtönviselt huszonnégyéves fiu, aki fegyházért könyörög, hogy ott valami- lyen mesterséget tanuljon meg

A kolozsvári törvényszék kivánságához képest kétévi fegyházra ítélte
Cucerean Constantint

(Cluj-Kolozsvár, december 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Fejtelten, alig tizenöt évesnek látszó vádlott került ma délelőtt a kolozsvári törvényszék negyedik tanácsa elé. A vádlott Cucerean Constantin huszonnégyéves idegsoikos fiatalember. Nyakát és karjait minden szónál szánalmasan mozgatja s amikor az elnök kérdést intéz hozzá, válasz helyett fuldokló sírásba kezd.

A szerencsétlen fiatalember, aki rabruhában, dideregve ül a szuronyos börtönőr mellett, olyan sorsot lát fel bírái előtt, mely a tárgyalóteremben jelenlevőket mélyen megrindentette.

Crucin elnök csak nehezen bírta lecsitítani a degenerált fiút, aki ezután előadta szomorú életének szomorú történetét.

— Tizenhárom éves koromban vesztettem el apámat, aki a galiciai harcokban pusztult el. Ötvegyen maradt anyám nemsokára égy-nak ezett s nekem kellett mindkettőnknek a megélhetéséről gondoskodnom. Újságot árultam, de ebből oly keveset kerestem, hogy nem bírtam még a legszükségesebbet sem keresni.

Az első bűn

— Két év mult el a legnagyobb nyomorban, anyám egészsége mind súlyosabba fordult. Még mindig laparustásból tengettük életünket s egy nap, amikor orvosságot kellett vásárolnom, elkövettem az első lopást. Az újságok árát elloptam, de harmadnap letartóztattak s a kiskorúak börtönébe zártak el.

— Elítélték kététhónapi fegyházra s amikor elhagytam a fegyházat, otthon úressen találtam a lakást. Anyám két héttel azelőtt halt meg s csak a temetőben, a fejféjánál sirathattam meg.

— Megpróbáltam mesterséget tanulni, beálltam asztalos inasnak, de gazdám oly rosszul bánt velem, annyira kínozott, hogy elkecserekedtem elsözktem s a szökés alkalmával betörttem a lakásba ahonnan elloptam kétszáz lejt.

— Egy hét múlva újra letartóztattak s most már hathónapi fegyházra ítéltek el.

Amire a börtönben tanítanak

— A börtönben zsebmetszők és betörők közé kerültem. Az egész napot azzal töltöttem el, hogy egyaszt zsebmetszésre s a tolvajok nyelvére tanítsuk. Amikor újra szabad lábra kerültem, nem is gondoltam másra, csak azokra a dolgokra, amiket a börtönben tanultam. Sikerült is egynehányzor a vasuton ellopni az utasok csomagjait, de amikor a kolozsvári pályaudvaron először próbálkoztam zsebmetszés útján pénzhez jutni, elcsíptek s a törvényszék hathónapi fegyházra ítélte.

— A fegyház ezuttal egészen elrontott. A rossz társaság rossz tanítása a véremmé vált s amikor újra kiszabadultam, már mint megrogzított betörő mentem az emberek közé.

A betörés, mint szakma

A huszonnégyéves Cucerean ezután elmondotta annak a három esztendőnek a történetét, amely a komoly bűnkrakat is megrendítette.

— Láttam — folytatta értelmesen a vádlott, — hogy ezekben a nehéz időkben a

Követeli végül a kommuniké azt, hogy a nagyváradi tüntetésben résztvevő 5000 diákot egytől-egyig állítsák ezzel a váddal bíróság elé. A kommuniké végül hangsúlyozza, hogy a szövetség köré csoportosult 30 ezer diák követeli valamennyi asent provokátor megbüntetését.

betörőmesterség a legjobb szakma s ha éven keresztül lopok, abból egy éven keresztül megelek, mint egy ur s ha letartóztatnak és elítélnék 6—7 hónapra, a börtönben sincs olyan rossz dolga az embernek, mintha például munka nélkül tengődné a város utcáin.

Cucerean ezután elmondotta, hogy még négy ízben lett elítélve kisebb-nagyobb büntetésekre. Végül beismerte azt a vádat is, amelyért most került a bíróság elé.

A vád és védelem

Bireescu ügyész előadta a vádat, majd arra való hivatkozással, hogy a vádlott mindent beismer, valamint arra való tekintettel, hogy a vádlott már nyolc ízben volt büntetve betörés és lopás miatt, kérte a törvény paragrafusainak alkalmazását.

Dr. Bratu védő elismerte a vádlott valóságát, majd arra kérte a bíróságot, hogy legyen tekintettel a vádlott töredelmes vallomására, valamint azokra a szerencsétlen körülményekre, amelyek őt idevezették. Kérte a bíróságot legyen tekintettel arra, hogy a vádlott a javulás útjára kíván lépni s ezért alkalmazza vele szemben a legenyhébb büntetést.

Amikor a vádlott súlyos büntetést kíván

A védőbeszéd elhangzása után Crucin elnök megkérdezte a vádlottat, hogy kíván-e még valamit, mire ez sirva állott a bírók elé, s elcsukló hangon a következőket mondotta:

— Tekintetes bíróság, látom, hogy most nagyon súlyos büntetést fognak itélni. Csak arra kérem a tekintetes bíróságot, hogy fegyházbüntetésre ítéljen és küldjenek Nagyenyedre, ahol egy mesterséget tanulhatnék, hogy ha majd uja szabad leszek, egy mesterség legyen a kezemben.

A bíróság itélethozatalra vonult vissza, majd rövid tanácskozás után Crucin elnök kihirdette, hogy a bíróság kétévi fegyházra ítélte a vádlottat.

Cucerean megnyugvással vette tudomásul az ítéletet s csak ennyit mondott: köszönöm. (h. e.)

Butor-

árleszállításra
határoztuk el magunkat, hogy üzemünk munká-
sait foglalkoztat-
hassuk, ha tehát
Bösendorfer, Stingl, Wirt, Productiv-
genossenschaft
és Hoffmann
pianinót, zongorát

akar vásárolni, ne sajnálja az utat
Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti
butorgyár rt.

hatalmas raktárait. Hiteles egységnek ked-
vező fizetési feltételek.

(Cluj-Kolozsvár tudósítójától.) A jásii vezetőségének afelől, vajon föltötti általános tartani a Chaur karlsbadi cionizmusozata szerint rendezvények jó előjait szolgálja az összes kongresszus így a legutóbbi

A kolozsvári szerzett információk szerint a zene és tánc dalát, a mozaik mindenütt énekeléssel és kalmával ismert lentő és an sait.

A C. munkái ként en h. e. hívást köz. Az új évben jemet adiciók

erélyes

Goldis vol

(Cluj-Kolozsvár Kelet tudósítójától.) ményel együtt desben voltunk, mozitulajdonosai deficitről papazsben egyébbel, mikodónak a retten mindennaposá vá 11-én, vasárnap a letre ültek össze akik egy napig t. memorandumban elé az erélyi morandum mond. mében nyilvánoss. olyan közigazgat. maz, amelyek mé. hetik a legnagyobb

Hog az

Az Averscu-komozisk szabadon üzleti jogok és sz. Ahhoz, hogy valak sen, nem kellett engedély, amelyet nácsok épp olyan mint egy szatcsb. nek kiadását.

Az Averscu-kom ez a helyzet gyöke év márciusában G. miniszter a legin. politikus, rendelt. torul Official-ban. tulajdonosok május miniszteri enged. koncessziókat. A m. a benyújtott kére. alatt elintézés alá

Az mozi

Az ismert minisz rint ez az ígélet is azóta benyújtott ké helyett Goldis min delettel toldotta min semmiképpen nem ét. Általánosan tud ís az „Astra” kult sbban a minőségben maga felé hajlik a lepte meg Erdély hogy a koncessziók Astrára ruházta át, resei és működése lekek szemüvegén gy moziinspektorát

ommuniké azt, hogy sben résztvevett 5000 lltásák ezzel a váddal íniké végül hang- etség kórs csoport- követei valamennyi bntetését.

diákokat

sii egyetem orvosi ttek a zsidó diáko- n. rájuk támadtak vizsgálatot, amely-

t kapnak

ma beszélgetést tette, hogy a rom- iumot kapnak. A kimegy az összes

nnegyéves ott valami- leg egyháza itélte

sh szakma s ha lól egy éven keresztül ha letartóztatnak és a börtönben sincs neknek mintha pél- ne a város utcáin.

ondotta, hogy még kisebb-nagyobb bünt- te azt a vádat is, bíróság elé.

A vád és védelem a vádat, majd arra a vádlott mindent aló tekintettel, hogy a volt büntetve be- e a törvény paragra-

étele a vádlott val- e a bíróságot, hogy ttt tőredelmés vallo- a szerencsétlen kö- idevezettek. Kérte tivel arra, hogy a ttteln lépni s ezért a legenyhébb bün-

tt súlyos büntetést

ea után Crucin elnök hogy kíván-e még lllott a bírók elé, s ezöket mondotta:

g látom, hogy most fognak itélni. Csak bíróságot, hogy fegy- küldjenek Nagy- rséget tanulhatnak, leszek, egy mester-

a vonult vissza, majd tein elnök kihirdette, fegyháza itélte a

al vette tudomásul mondott: köszönöm. (h. e.)

itásra

gy üzemünk munká- és jó butort Wirt, Productiv- ggorát

nálja az utat tekintse meg

és Rétí

r rt.

es egyéneknek ked- tételek.

Zene- és táncnélküli Chanukka-ünnepségek

Chanukka hete a Keren Kajemeté

(Cluj-Kolozsvár dec. 15. Az Uj kelet tudósítójától.) A Keren Kajemeté kolozs-vari vezetőségénél több oldalról érdeklődtek afelől, vajjon a templomrombolások fölötti általános gyász miatt meg lehet-e tartani a Chanukka-ünnepségeket. Az első karlsbadi cionista vilákkongresszus határozata szerint ugyanis az összes Chanukka-rendezvények jövedelme a Keren Kajemeté céljait szolgálják. Ezt a határozatot azóta az összes kongresszusok helybenhagyták, így a legutóbbi bázei kongresszus is.

A kolozsvári ortodox főrabbinátustól szerzett információk szerint a Chanukka-ünnepségek mindenütt megtarthatók, de zene és tánc nélkül. A gyertyagyújtás dalát, „Hanoz curi“ természetesen el lehet mindenképp énekelni. A rendezvények alkalmával ismertetni kell a Chanukka jelentőségét és annak történeti vonatkozásait.

A Chanukai ünnepek alkalmából egyébként a Keren Kajemeté a következő felhívást közzéte:

Az új évben elérkeztünk a Keren Kajemeté ünnepjeiben is leggazdagabb Cha-

nukka-akciójához. Chanukkával az 5688. év első negyede záródik. Ennek a negyednek az eltelt két hónapja hozta meg az új évhez fűzött munkának eredményeit. Számos vidéki helységben ellanyhult a Keren Kajemetéért folytatott munka. Az eltelt napok eseményei intő figyelmeztetés minden zsidó számára, hogy ne hanyagoljuk el a KKL főszerző tevékenységét Palesztinában. Csak egy nagyon jól sikerült és minden eszközzel kihasználható Chanukka-akció pótolhatja a mulasztottakat. Sokféle mód van, mindannyit ki kell használni. Mert földre van szükségünk Erec Jisráélben.

Jakob Wassermann, a Német Nemzeti Bank igazgatója, aki pártatlan szakértőként meglátogatta az országot, mondja: a KKL főszerzése elsősorú politikai jelentőségű, még akkor is, ha azon nem kolonizálunk azonnal, nemzetgazdaságilag felbecsülhetetlen érték, meg kell szerezni a földet Erec Jisráélben, mert az a zsidó nép tulajdona kell, hogy legyen. A Chanukka gyűjtések az új makabeusok modern harca Erec Jisráélben az új zsidó föld, az új zsidó otthon számára.

Az erdélyi mozitulajdonosok erélyeshangu memorandumban tiltakoznak az „Astra“ önkénye ellen

Goldis volt kultuszminiszter az „Astra“-nak játszotta át a mozik koncessziójának kiadási jogát

(Cluj-Kolozsvár, december 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az erdélyi közvéleménnyel együtt mi is abban a meggyőződésben voltunk, hogy amikor országrészünk mozitulajdonosai rossz üzletmenetről és deficitről panaszkodnak, nem állunk szemben egyébbel, mint ezer meg ezer panaszkodóknak a rettenetes gazdasági helyzetben mindennaposá vált siránkozásaival. E hó 11-én, vasárnap azonban Aradon érkeztet- tük iltek össze Erdély mozitulajdonosai, akik egy napig tartó tanácskozások után memorandumban terjesztették a kormány elé az erdélyi mozi-panaszait. A memorandum mondhatnánk egész terjedelmében nyilvánosság elé kívánkozik, mert olyan közigazgatási abszurdumokat tartalmaz, amelyek még nálunk is méltán kelt- hetik a legnagyobb megdöbbenést.

Hogyan intézkedett Goldis az erdélyi mozik ügyében?

Az Averescu-kormány idejéig az erdélyi mozik szabadon élvezhették az összes üzleti jogok és szabadverseny gyümölcsait. Ahhoz, hogy valaki mozitulajdonos lehessen, nem kellett egyéb, mint egy egyszerű engedély, amelyet a vonatkozó városi tanácsok épp olyan egyszerűen kezeltek, mint egy szatcsobolt működési engedély- nek kiadását.

Az Averescu-kormány idejében azonban ez a helyzet gyökeresen megváltozott. Ez év márciusában Goldis volt kultuszügyi miniszter a leginkább exponált fripturista politikus, rendeletet tett közzé a „Monitorul Oficial“-ban, amely szerint a mozi- tulajdonosok május 1-től kezdődőleg csakis miniszteri engedély alapján kaphatnak koncessziókat. A miniszter ígérete szerint a benyújtott kéresek egy hónap leforgása alatt elintézés alá kerülnek.

Az „Astra“ egyesület, mint moziinspektorátus

Az ismert miniszteri ígéret-recipek szerint ez az ígéret is ígéret maradt és az azóta benyújtott kéresek gyors elintézése helyett Goldis miniszter egy újabb ren- delettel toldotta meg nagy hozzáértésről semmiképpen nem tanuskodó rendelkezé- sét. Általános tudott dolog, hogy Gol- dis az „Astra“ kulturegyesület elnöke és ebben a minőségben, a „minden szentnek maga felé hajlik a keze“ jellegre, azzal lepte meg Erdély néhány száz mozistát, hogy a koncessziók kiadásának jogát az Astrára ruházta át, amelynek kulturtörék- vései és működése csak az egyéni ér- telek szemüvegén nézve felelnek meg egy moziinspektorátus követelményeinek.

Az „Astra“ kulturegyesület rész- vénytársaságot szervez

Az „üzlet — üzlet“, mondja az angol közmondás és Goldis miniszter inspirá- ciójára az „Astra“-ban élénk mozgalom indult meg, amelynek eredményeképpen a kulturegyesület keretein belül „Astra Cine- matografica“ néven részvénytársaság alakult, amely ellenőrökkel és titkárokkal felszereltetve, megkezdte „felülvizsgáló“ körútját erdélyszerte. A körútnak eredménye természetesen negatív volt, amennyiben néhány hét múlva az „Erdélyi és Bá- náti Filmházak Szövetkezetének“ temesvári főirodájába negyven mozitulajdonos szinte egy időben küldte be tiltakozását a látog- atások terrorja ellen, amelyekkel a rész- vénytársaság ellenőrei új hatáskörükben különösen kitétek.

Adót szed az új részvénytársaság

A felülvizsgálások egyik érdekes köv- etkezménye az, hogy az amugyis a 266%o-os luxusadó fizetésére kötelezett mozgósín- házakat a kollektív mozitulajdonos rész- vénytársaság újabb adók fizetésére köte- lezte. Az évtizedek óta működő aradi „Urania“ és „Apollo“ mozik tulajdonosa, bár vállalatát hosszú működésük óta be- bizonyították, hogy egy helyiségeik, mint felszerelésük az összes követelményeknek megfelelnek, havi tízezer lejt fizet kon- cessziójáért. A tulajdonos többibben nyil- vánosságra hozta, hogy a mozik beszü- ntetésével fenyegették meg, ha az „Astea“ követelésének nem tesz eleget.

Az erdélyi és bánáti mozitulaj- donosok aradi kongresszusán

százharminc mozis döntött arról, hogy a példátlan miniszteri rendelet megbénítja a hatalmas fejlődésben lévő moziipart. A gyűlés memorandum formájában tiltakoz- zik az illetékes minisztérium előtt a sé- relmek ellen, amely memorandum négy kérdés formájában feltett követelést tar- talmaz. A kérdések a következők:

- a) Lehetséges-e az, hogy speciális tör- vénykönyv nélkül megfosszanak jogaink- tól?
- b) Jogos-e az, hogy megvásárolni le- gyünk kénytelenek olyan koncessziót, amelyet nekünk ingyen köteles a kormány kiadni?
- c) Milyen jognak állítják fel ezt a ma- gánmonopóliumot?
- d) Milyen jognak inkasszálhat adókat egy magántársaság?

„Nem az Astrát, a rendszert kifogásoljuk“ „Az erdélyi mozitulajdonosok — mondja

SANTOL
A NÖVÉNYKIVONATOKBÓL
MENTHOL
BÓL KÉSZÜLT ALKOHOLTARTALMÚ
BEDORZSOLO
SZER

BIZTOS HATASU
MINDENNEMU HOLESBOL EREDŐ BETEGSEG ESETEN:
SPANYOL-NATHA- FEJ-KAR-
LAB- IDEGFÁJDALOM- SZU-
RAS- KÖSZVÉNY
STB.
ZAHARIA-CERNATESCU BUCURESTI
STR. POPA NAN No. 181

a memorandum — fontosnak tartják az „Astra“ működését. De nem lehet az „Astrát“ másképpen támogatni, csak a mozi- tulajdonosok megadóztatásával? Emeljék fel a mozik 26 százalékos adóját 30 szá- zalékre és a 4 százalékos differenciát ad- ják át az Astrának és senki nem fog kifogást emelni ellene. Az ellen sincs kifogásunk, ha az „Astra“ mozikat állít fel erdélyszerte, ha ez az egyesület kultur- céljaival megegyezik. De tiltakozunk Gol- dis László azon rendelkezése ellen, amely- lyel törvénytelen adókövetésekkel akar jö- vedelmet kiereszkokolni az „Astra“ számára, olyan terheket róva a moziiparra, amely rövidesen megfosztja működési lehetőségét. A mozitulajdonos napi bevétele alapján fizeti a 26 százalékos adót, az „Astra“ azonban minden körülmények között in- kasszálja az önhatalmulag kirótt illetmé- nyeket.

„A rossz mozi is működhetik, ha fizet az Astrának“

„Az „Astra“ — folytatja a memoran- dum — felülvizsgálja a mozikat és azok köti a koncessziók kiadását, hogy a mozi-

helyiségek megfeleljenek bizonyos köve- telményeknek. Az „Astra“ szigoruan be- szüntet minden olyan mozgósínházat, amelyet nem tart alkalmasnak, de ha azok kötelezik magukat az illetmények kifize- tésére, tovább folytathatják működésüket. De ha a mozi azelőtt évekig működött is, és minden helyisége, berendezései a legnagyobb rendben vannak, az „Astra“ beszünteti, ha megtagadja a törvénytelen adók kifizetését.

A továbbiakban még számos sérelmet terjeszt a kormány elé a memorandum, többek között az Astrának fantasztikusán szigorú cenzuráját, amely a filmek morá- lis értékére vonatkozik. „A külföldi fil- mek nem az ország speciális erkölcsren- dészeti törvényei alapján készülnek s így csak a gyárakban lehet olyan intézkedé- seket tenni, hogy a filmek speciális kö- vetelményeknek megfelelően készüljenek el“.

A hét gépírt oldalra terjedő memoran- dumra adandó miniszteri választ az er- délyi mozitulajdonosok érthető izgalommal várják.

Százezer főnyi ujjongó tömeg óvációja közben érkezett meg Mexikóba az elveszettnek hitt Lindberg ezredes

London, december 15. Lindberg ezredes, a kitűnő pilóta, aki tegnapelőtt Washing- tonból elindult, hogy Mexikó fővárosába repüljön, tegnap délután fél három órákor oda szeren- csésen megérkezett. A mexikói kormány ün- nepélyesen fogadta a levegő hőst. Amerika- szerte óriási izgalom kísérte a fiatal ezredes mexikói útját, mert körülbelül tizenöt-husz óra hosszat, mielőtt jelentették, semmi hír sem érkezett róla s így az a verzió terjedt el, hogy az Egyesült-Államok és Mexikó közötti óriási hegyek között katasztrófa érte. Lind- berget azonban a jó szerencséje újra megóvta a balesettől.

Az utolsó amerikai táviratok szerint Mexikó City repülőtérén Lindberget százezer főnyi tömeg, Callez elnökkel az élén, frenetikusán ünnepelte. A híres amerikai repülőt Mexikó határától egy mexikói repülőraj kísérte a fő- városig. Összesen 3200 kilométeres utat tett meg, átlagos 133 kilométeres sebességgel.

A washingtoni képviselőház Lindberg meg- érkezésének hírére felfüggesztette üléseit és percekig tartó óvációkat rendezett Lindberg ünnepelésére. Coolidge elnök táviratilag üdvö- zölte Lindberget, hangsúlyozva, hogy teljesít- ménye kiválóan alkalmas arra, hogy az Egyesült Államok és Mexikó közötti jóviszonyt előmozdítsa

Mexikó, december 15. Lindberg 26 óra helyett 27 óra 10 perc alatt tette meg repülő- géputját Mexikóba. Az érdeklődőknek elmon-

dotta, hogy késésének oka az volt, hogy Tem- pico érintése után elvesztette az utirányt és nagyot került nyugat felé. Előbb dél, majd kelet felé kanyarodott, míg sikerült a fővá- rost megtalálnia.

Lindberg megérkezésekor a várakozó tömeg áttörte a kordont, mert mindenki látni akarta a bravuros pilótát. Lindberg kocsiját az uccán a házak ablakából dobott virágokkal borították el. A washingtoni kormány valamennyi tagja és a pártvezérek sürgönyileg gratuláltak Lindbergnek. Lindberg kijelentette, hogy Mexi- kóból tovább repül Középamerikába, Panamába, majd Cubába.

KARÁCSONY-ÉS UJÉVRE
BIZTOS EREDMÉNY NYEL HIRDET
KÖNIG & BAYER
KLISÉVEL ORADEA SZÉNA-U. 2. TELEFON 427
ÁRAK 125- LEITŐL

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánási zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jambor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

Prágában zsidó egyetemet állítanak fel? Prágából jelentik: A prágai zsidó nemzeti lap, a „Rozvoj“ jelenti, hogy egy jelenleg Prágában időző amerikai cseh zsidó egyetem felállítását tervezi ama egyetemi hallgatók részére, akik a keleteurópai államokban mindinkább elharapzó numerusz klauzusz miatt hazájukban nem folytathatják egyetemi tanulmányaikat.

A legfelsőbb osztrák bíróság is felmentette a Marek-házaspárt a család vádjá alól. Bécsből jelentik: A legfelsőbb törvényszék tegnap szintén felmentette a Marek-házaspárt a biztosítási család vádjá alól, ellenben helyet adott a szintén a Marek-házaspár által elkövetett hamis tanúzásra való felbujtás és rágalmasz miatt kiszabott büntetések ellen beadott felebbezéseknek és ezek alapján Mareket és feleségét héthavi súlyos börtönrre ítélte. Mráz Károly iskolaszolgát két hónapra ítélte a bíróság.

Ahmed Zogu: „Albánia megmentője.” Tiránából jelentik: Az albán szenátus törvényjavaslatot szavazott meg, mely szerint az albán parlament két háza Ahmed Zugonak, a nemzet megmentője címet adományozza.

Ruhaszövet kockás és csikos, 68.— és 75.— lej a Gólya Áruházban.

Megjelent a „Mult és Jövő“ december havi száma. A gyönyörűen illusztrált havi folyóiratból közöljük a következő tartalmat: Cholnoki László: Pár szó az ugynevezett levegő játékról. Komlos Aladár: Beszélni kezdenek a zsidókról. Somlyó Zoltán: A zsidó templomban. Kósa Lajos: A zsidó. Zádor István: A szentföldi utról. Dr. Heiler Bernát: Legendák. Pap Iszák: Ki látja őket. Gábor Ignác: A héber nyelv díszesete. Forradalom a Briski Bikkur Cholimban. Kis Arnold: Három árva. Bródi László: A siralmak könyvéből. Patai József dr. Zádor István szentföldi rézkarcai. Menachem Genessin. Mordechaj Avi Sshaul: Tel-Aviv. Dr. Saltmann Dezső: Zsidó származású püspökök és a Limpiera az inkvizíció idején. Patai Edit: Maza Nordau. Dr. Schönfeld József: Mikulás és mikulástalan zsidó lányok. Dr. Patai József: A középső kapu. Egy kis gyermek és egy nagy könyv élete. Telesi Béla: Ös nyolc mécselángról új regé. Dr. Léderer Sándor. Izrael Zangwill: Meghalni Jeruzsálemben. Farkas E.: A nyolcadik gyertya. (Chanukai mese). Zsidók a XV. században. Tibor Dénes: Erdélyi hírek. Szellemes írásmagyarzatok. Tollhegyről. Közgazdaság, stb. stb. A gazdag tartalma és híres festőművészek reprodukciójaival ellátott számot 13 án, kedden küldte szét a „Mult és Jövő“ romániai szerkesztősége Cluj, Strada Jon Maioreseu 12. (volt Gyulai Pál-ucca).

Budapesten letartóztattak egy csaló bárót. Budapestről jelentik: A rendőrség tegnap letartóztatta báró Huszár Györgyöt, volt földbírtokost, ki az utóbbi években anyagi gondokkal küzdött. A bárót egy Szabó Menyhért nevezetű székesfehérvári gazdálkodó jelentette fel, akinek megígérte, hogy fiának állást szerez egy grófi uradalomban. A báró, teendő szolgálata fejében nagyobb pénzösszeget vett fel, az állást azonban nem szerezte meg.

Eftimiu újra lemondott a kolozsvári opera igazgatói állásáról. Bukarestből jelentik: Victor Eftimiu, a kolozsvári román opera és a nemzeti színház igazgatója ma betérjesztette lemondását Lepadatru kultusz-miniszternek. A miniszter ezuttal elfogadta Eftimiu lemondását, amelynek okai még nem ismeretesek. Tudvalevő, hogy néhány héttel ezelőtt Eftimiu a különböző vádak hatása alatt ellene rendezett tüntetések következtében egyszer már a kormány rendelkezésére bocsátotta állását, de lemondását nem fogadták el.

Súlyos autókatasztrófa történt Segesvár mellett. Marosvásárhelyről jelentik: Léderer Dezső, az Agrár Bank főtitkars-lője tegnap Marosvásárhelyről Segesvárra akart utazni autóján. Segesvár közelében, az ugynevezett halálkanyarodónál, ahol már eddig is több autózserenc-étlenség történt. Léderer gépkocsija lecsúszott az országútról és felborult. Lédererné súlyosan megsérült. A segesvári kórházban ápolják.

A holland hivatalos közlöny közli a Hollandiában elítélt két magyar frankhamisító megkegyelmezését. Hágából jelentik: A holland hivatalos közlöny mai számában közli az igazságügyminiszter rendeletét, mely szerint a magyar frankperből kifolyólag elítélt Marsovski és Mankovics büntetését, Vilma holland királynő megkegyelmezése folytán, elengedik. Jankovics ezredes kérését, mely szintén a megkegyelmezésére vonatkozott, elutasították.

Férfi öltöny szövet métere 240.— lej a Gólya Áruházban.

Lupu dr. minisztert négy nap elzárásra ítélték. Kisenevből jelentik: Dr. Lupu munkaügyi miniszter, amikor még ellenzéki politikus volt, éles támadást írt az „Aurorában“ Negru tanár a kisenewi ezüst csoport vezetője ellen. Negru professzor rágalmaszért beperelte Luput, akit a bíróság 2000 lej pénzbüntetésre ítélt. Lupu a pénzt nem fizette meg, erre a bíróság négy nap elzárásra változtatta át a pénzbüntetést. Ki is bocsátotta a letartóztatási végzést, ez ellen aztán dr. Lupu kontestációval élt. A járás-bíróság tegnapi tárgyalásán személyesen megjelent és bebizonyította, hogy a pénzbüntetésre szóló ítéletet nem kapta kézhez. Az átvételi vérvényen tényleg nem az ő neve, hanem a miniszteri kabinet sef-neve szerepelt. A bíróság ennek alapján megsemmisítette a letartóztatási végzést és új tárgyalást tűzött ki a perben.

Fehérnemű Crep de Chine métere 180.— lej a Gólya Áruházban.

Erdős Renée összes művei kaphatók az Uj-Kelet könyvostályában. Kérjen prospektust.

Bányaszerencsétlenség a Zsilvölgyben. Déváról jelenti tudósítónk: Botor János 40 éves Almasan Josif 33 éves bányamunkások december 7-én a vulkáni bányában dolgoztak. A közeli tórnában robbantották a szénét és a bányászokak nem értesítették a robbantásról, melynek ereje a bányászok fölött nagyszéntömböt választott le. A hatalmas súlyú kötömeg a két bányászt nyomban megölte. A vizsgálat megindult annak kiderítésére, hogy kit terhel a felelősség a két bányász haláláért.

Ha nem tud vagy nem akar Clujra bejönni, úgy rendeljen

SIPOS-nál

CLUJ, Calea Regele Ferdinand 8 szám
 chanukai a j a n d e k n a k alkalmas árukat

Különleges cikkek:

Férfi sockni, erős macco szá u 22 leitől kezdve
 „ „ sport színeben 29 leitől kezdve
 „ „ új mintájú selymes áru 57 leitől kezdve
 „ „ finom áru egész 200 le-ig is kapható

Gyermek harisnya minden színben 18 l itől kezdve
 „ „ kapható flor és gyapju is, megfelelő árban

Női harisnya erős macco szálu 35 leitől kezdve
 „ „ sport mellé színekben 39 leitől kezdve
 „ „ sod off cénrnből 77 leitől kezdve
 „ „ selyemből, nem hibás áru, 97 leitől kezdve
 „ „ fátjól szálból 107 leitől kezdve
 „ „ kapható egész finom áru 300 lei-ig páronkint is

Zsebkendőt vehet már 10 leitől kezdve eg-ssz 100 lei-ig darabonkint
Női kötött mellény kapható 200 leitől kezdve felfelé

Pulovereket adok 300 leitől kezdve
Lábszárvédőt tiszta gyapjuból 77 leitől kezdve

Kézimunka cikkekre hatóságilag engedélyezett végeladási engedélyem van

Minden vidéki küldeményt biztosítva küldök, tehát ha a csomag elveszne, a rendelőt károsodás nem érheti

Meg nem felelő árúért a pénzt visszaadom

Amitée rendszeri bélyeget minden vidéki rendeléshöz mellékelek, ezzel 50.000 lei-ig terjedő nyereményhez juthat ingyen

Vigyázzon a címre!

SIPOS, Cluj

Cal. Reg. Ferdinand 8. szám

Duca a veszedelmes pszichozis kiirtását igérte

Horia Carp nagy interpellációja a szenátus mai ülésén

Bukarest, december 15. A szenátus mai ülésén szokatlanul feszült atmoszférában tartotta meg interpellációját Horia Carp szenátor. Az interpellációt, amelyben a zsidó szenátor feltárta a legutóbbi rombolások történetét, az elmúlt öt esztendőben büntetlenül véghezvitt lelkiismeretlen agitációkat és a bűnös rendszer gyökeres kiirtását követelte, a többségi szenátorok állandó közbeszólásokkal zavarták meg.

Az érdekes és bátor interpelláció részletes szövegét lapunk holnapi számában közöljük. Az interpellációra Duca belügyminiszter válaszolt, aki kijelentette, hogy ami történt, az roppant fájdalmas tény és a kormány rendkívül mélyen sajnálja. A szankciók és a vizsgálatok még folyamatban vannak. Mindent el fog követni a kormány, hogy ezt a veszedelmes pszichozist kiirtsa.

Mussolini a franciaországi antifascista propaganda betiltását követeli a Franciaországgal való megegyezés fejében

Francia lapok jelentései Mussolini lehetetlennek látszó feltételeiről

Páris, dec. 15. A francia lapok érdekes jelentéseket közölnek azokról a feltételekről, melyeket állítólag Mussolini állít fel a francia-olasz tárgyalások megkezdése fejében. A lapok jelentései állítják Rómából származnak, de a feltételek abszurditásából következően, alighanem mégsem precízek. Mussolini első feltétele a tárgyalások megkezdésére az volna, hogy Franciaország elismeri, hogy az Adrián és a Balkánon Olaszország érdekei a döntő fontosságúak. Tehát a francia politikának is ezen elismerés irányában kell módosulnia. Franciaország meg kellene, hogy szüntesse

Jugoszlávia olaszellenes politikájának támogatását és rendeznie kellene a Tuniszban élő olaszok kisebbségi jogait. Végül Franciaország garantációt kell adnia arra nézve, hogy országában megszünteti a fascista-ellenes propagandát. Ezekkel a hírekkel kapcsolatban a francia lapok megerősítik azt a hírt, hogy a Népszövetség márciusi ülészakát Rómában fogják megtartani, amire főleg azért van szükség, hogy Briard és Mussolini feltűnés nélkül, bizalmasan tanácskozhassanak egymással.

Osszehívják a magyar külügyi bizottságot

Budapest, december 15. A „Magyarország“ értesítése szerint Pekár Gyula elnök holnapra összehívta a külügyi bizottságot. Az ülésen résztvesz Bethlen István miniszterelnök és Valkó külügyminiszter is. Bethlen nagy beszédben fogja ismertetni Magyarország külpolitikai helyzetét, kitérve az aktuális kérdésekre is. A felsőház külügyi bizottsága jövő kedden kezdi meg üléseit, Berzeviczy Albert elnökletével. Az ülésen külpolitikai ügyeket fognak tárgyalni.

Társadalomtudományi előadás.

Folyó hó 16 án, pénteken este 8 órakor, az Alkalmazottak Szövetségében Str. Maloasa 6 alatt Mózes Jenő János tudományos előadást tart az Értéktöbbletről. Az értekesnek ígérkező előadás teljesen ingyenes és vendégeket szívesen látunk.

Heves támadás a cseh szenátusban Benes ellen

Prága, december 15. A cseh szenátus tegnapi ülésén Meidinger német szenátor éles támadást intézett Benes külügyminiszter ellen. Benes — mondotta a szenátor — csak a rombolásban művelt nagyot, építőkísérletei mindig csődöt mondtak. A békeszerződések revízióját illetőleg Benes felfogásában sűrű ellentmondások vannak. Benes akkor járna el leghelyesebben, ha igyekeznék Magyarországgal békésen megegyezni.

„Wimpassing“ hó és sárpicő a legjobb és legolcsóbb

Ingyen játék
 karácsonyi árjegyzéket küld kívánatra

CORSO BAZÁR

Cluj, Calea Regele Ferdinand 17.

Most az ideje

hogy boldogulásához a lépést megtegye.

Január 18-án kezdődik a csehszlovák oszt. sorsjáték

I. oszt. huzása, miért is rendeljen azonnal egy sorsjegyet a szerencséséről közismert Ungár bankháznál, Kossice (Kassa) Malom-utca 20. A sorsjegyek árai: 1/1 80 kor. 400 lei, 1/2 40 kor. 200 lei, 1/4 20 kor. 100 lei, 1/5 10 kor. 50 lei. — Prospektussal és felvilágosítással szívesen szolgál nevezett bankház. — Diszkrét szétküldés. Kuláns kiszolgálás. Ügynökök és elárusítók felvétetnek

Megállapítást nyert, hogy Litvánia és Lengyelország nem mozgósítottak egymás ellen

Varsó, december 15. Az „Epoca“ jelentése szerint a nagyhatalmak katonai megbízottai beszámoltak a lengyel-litván határon tett tapasztalatokról és megnyugtató jelentéseket adtak ki, mert meggyőződtek arról, hogy sem Litvánia, sem Lengyelország nem mozgósítottak egymás ellen.

Újabb anarchista összeesküvést fedeztek fel Portugáliában

Lisszabon, december 15. Portugáliában újabb monarchista összeesküvést fedeztek fel, amelynek következményeképpen számos házkutatás és letartóztatás történt. A monarchisták több vezető emberüket a hadseregbe próbálták felvételni, hogy ily módon nyerjék meg a katonaságot a monarchista eszmék számára.

December 15 től kezdődik a

karácsonyi vásár

a

Rózsa Royal

drogériában Cluj, Főtér 26 sz.

„GENTRY“
 és
 „EMPIRE“
 csokoládé-csomagolások
 szenzációs csomagolással, a legújabb

Kandia

készítmények
 A legelőkelőbb ajándék!

Mindenütt kapható

Plüsch kabátok gőzölése, szőrmebundák tisztítása legolcsóbb CZINK-nél, Cluj

Kö

A kis- és lyezteti a

Hivat

(Bucuresti-Bukar Uj Kelet tudósító, romániai gabona a külföldi piacokon gabonaminőségek lehetett külföldi szokat hallani, eladott romániai gabonát követelt jobb minőségű, visszazoritotta a fontosabb piacokról sőt problémának 1926 tavaszán t amely a gabona megvalósítani, megfelelő eljár gabonaminőségek Az eredeti javaslat vagonul kisebb gabona mentesítve lezettség alól. Ez nemcsak a gabonak volna meg, hanem ket is tett volna sz lyozási állomások nek formájában.

Minthogy az áll az ilyen nagyarány engedik meg, a kor az eredeti törvény olyan értelemben,

Önálló iparkamara romániai gyáripánők elnökléte alatt igazgatósága tezna sen Basila elnök közbejárásokról, a kormánytól tett a galmi adó és más kérdések ügyében. hogy az eekre v randumokat a g fogja terjeszteni. I kérdésével foglalk sége, amely a kérdőkövetkező tagokból ki: C. Osiceanu, C Mózes, V. Dieneru Dinu Bratiannu. A egészíteni magát bankok delegátusa tás kérdésében az érintkezés lép a vel, valamint a m egységes állásfoglamány ugyanis új vényjavaslatot dol szüntetné a betegs nómiaját. A gyűlés több tagjának az foglalkozott, hogy iparkamarák feláll

Egyesült Jelzalogb	
Devizák	
Zürich	...
Newyork	...
London	...
Páris	...
Milánó	...
Prága	...
Budapest	...
Belgrád	...
Bukarest	...
Varsó	...
Bécs	...
Berlin	...

Közgazdaság

A kis- és középkereskedők létét veszélyezteti a gabonastandardizációs törvény

Hivatalosan megcáfolják a gabonamonopólium híreit

(Bucuresti-Bukarest, december 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Annak, hogy a romániai gabona elvesztette jelentőségét a külföldi piacokon, egyik legfőbb oka a gabonaminőségek leromlása volt. Gyakran lehetett külföldi vásárlók részéről panaszokat hallani, hogy a minőségük eladott romániai gabona nem felel meg a szokványos követelményeknek és így a jobb minőségű, esetleg drágább gabona visszaszorította a romániai árut a legfontosabb piacokról. Ennek a nagyjelentőségű problémának a megoldására még 1926 tavaszán törvényjavaslat készült, amely a gabona standardizációját kívánta megvalósítani, vagyis azt, hogy csakis megfelelő eljárások alapján megállapított gabonaminőségek kerüljenek forgalomba. Az eredeti javaslat szerint csak a komplett vagonnál kisebb gabonamennyiségek lettek volna mentesítve a standardizációs kötelezettség alól. Ez az intézkedés azonban nemcsak a gabonakereskedelmet nehezítette volna meg, hanem horribilis befektetéseket is tett volna szükségessé gabonastandardizációs állomások és raktárak építésének formájában.

Mint hogy az állam pénzügyi viszonyai az ilyen nagyarányú investálásokat nem engedik meg, a kormány most módosította az eredeti törvényjavaslatot, még pedig olyan értelemben, hogy egyelőre csak a

kivételre kerülő gabonát fogják standardizálni. Ezerint az exportra szánt gabona osztályozása mindenképpen abban a három kikötőben fog történni, amelyeknél a gabonakivétel nagyrésze lebonyolításra kerül, vagyis Galacban, Bălănești-ben és Konstancában. Ezekben a helyeken már megvannak a szükséges raktárak és dokkok, amelyeket aránylag kevés költség rövid idő alatt lehet megfelelően berendezni. Ezekben kívül

szükséges lesz még egy-két osztályozó állomást létesíteni az ország nyugati határán is

a tengelyen történő gabonakereskedelm részére. A gabonastandardizációs intézkedés bevezetését az 1928. évi kampány megkezdéséig akarja megvalósítani a kormány. Ezzel kapcsolatban gabonakereskedői körökben olyan hírek kerültek forgalomba, hogy a standardizációs törvény alatt a kormány gabonamonopóliumot készít elő, amit azonban hivatalos helyen megcáfoltak. Különösen a kiskereskedők körében tapasztalható elleneszenves hangulat a készülő törvénnyel szemben, akik existenciájukat látják veszélyeztetve a gabonakereskedelm megszűnésében. Az érdekelt kereskedők arra hivatkoznak, hogy sehol Európában a gabonastandardizációnak még az eszméje sem merült fel, Oroszország kivételével.

Önálló iparkamarákat akarnak a romániai gyáriparosok. D. Basila mérnök elnöksége alatt az UGIR központi igazgatósága tegnapi ülést tartott. Az ülésen Basila elnök beszámolt azokról a közbejárásokról, amelyeket az UGIR a kormánytól tett a teheráru-tarifáról, a forgalmi adó és más gazdasági vonatkozású kérdések ügyében. A kormány megígérte, hogy az ezekre vonatkozó összes memorandumokat a gazdasági bizottság elé fogja terjeszteni. Ezután a lejtábilizáció kérdésével foglalkozott az UGIR vezetősége, amely a kérdés tanulmányozására a következő tagokból álló bizottságot küldte ki: C. Osiceanu, C. Orghidan, dr. Farkas Mózes, V. Dienarmanu, N. Butculescu és Dinu Bratianu. A bizottság még ki fogja egészíteni magát a nagyobb bukaresti bankok delegátusaival. A munkásbiztosítás kérdésében az UGIR elhatározta, hogy érintkezésbe lép a kispárosok szövetségével, valamint a munkásszervezetekkel az egységes állásfoglalás érdekében. A kormány javaslata új munkásbiztosítási törvényjavaslatot dolgozott ki, amely megszüntetné a betegsegélyező pénztárak autonómiáját. A gyűlés végül az igazgatóság több tagjának azzal az előterjesztéssel foglalkozott, hogy a gyáriparosok önálló iparkamarák felállítását kéri a kormány-

tól. Ebben a kérdésben az UGIR részletes tanulmányt fog kidolgozni.

Ötödére szállítják le Máramarosban a földadót. Megemlékezett az Uj Kelet arról a tervbevetett kormányakcióról, amely a máramarosi nyomoron volna hivatott egyházi és amelyek keresztlítvéletét meg fogja előzni az illetékes minisztériumok delegátusaiból összeállított bizottság Máramarosba való leküldése, hogy helyszíni szemle alapján a közterhekre vonatkozólag egy minimális kulcsot állapíthasson meg. A múlt hét folyamán Mihailanu miniszteri vezérfelügyelő vezetésével ez a miniszterközi bizottság mag is érkezett, amely a megye közeleli férfiival anketót folytat azokról a módosításokról, amelyeket Máramaros megmentése érdekében haladéktalanul foganatosítani kell. Ennek az anketának eredményeként közzételhető el, hogy elsősorban is tetemesen lezártították Máramarosban a földadót. Ertesüléseink szerint a tavalyi 15 millió földadóval szemben a jövő évre hárommillió lejben állapították meg Máramaros megye részére ezt az adóösszeget. Máramarosban nagy érdeklődéssel tekintenek a miniszteri inspektor további működésére el.

Módosítják a forgalmi adó egységes ártarifájának egyes tételeit. Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszter-

Tőzsde

A piac lanyha és üzlettelen.

Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank Rt jelentése		Valutapiac 1927 december 15 (Rador)								
Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork	
		Nyitás	Zárlat							
Zürich	3121-3124	51775	51775	49050	3128	1103870	13684	65187	193175	
Newyork	161-162	252820	252850	2540	16160	57150	70850	3375	—	
London	789-791	203820	283870	12402	79075	2791	345930	16479	48831	
Páris	639-640	2811	2811	—	638	2250	278950	13287	39375	
Milánó	880-885	1534	1535	13775	880	3100	3846	18330	54312	
Prága	480-482	9060	9060	—	47975	169350	209950	—	29612	
Budapest	2830-2840	91150	91175	—	2830	—	12395	59037	—	
Belgrád	—	320	320	—	285	1007	124850	594650	17625	
Bukarest	—	5810	5810	1570	—	35350	438	208750	62	
Varasó	—	—	—	—	1830	6410	7943	37840	—	
Bécs	2275-2285	7305	7305	—	2285	806250	—	47640	—	
Berlin	3865-3875	12365	12369	—	3870	1865250	16929	806	—	

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 320, Páris 1570, Budapest 35325, Bécs 43800, Prága 20875.

A felülmúlhatatlan minőségű duplamalátá

Glória tápsör

ismét forgalomba került. Mindenütt kapható.

Tordai Sörgyár Rt.

NAPI MUNKÁJA UTÁN IS FELKERESHETI MÜTERMUNKÉD, HOGY KÁRÁCSONYI FÉNYKÉP SZÜKSÉGLÉT MEGRENDELHESSE "Fotofilm" CLUJ, STR. REG. MARIA 6. TELEFON: 8-26.

Remington modell 92 és PORTABLE a világ legjobb írógépei. Révész Ernő, Targu-Mures. Kérjen ajánlatot!

Endetail Engros

Legolcsóbban legelőnyösebben vásárol

divatos, izléses

szőrmebundákat, boákat, minden szőrmearút

Mártonffy Testvérek & Co

szücsáruházban, Kolozsvár Főter 20. Telefonszám 10-25.

Legjobb a

Béldi-kéz-finomító

Puhit, fehérít, finomít. - Kapható mindenütt.

Főraktár:

EMKE-drogueria

Cluj (Kolozsvár)

Parketta

száraz, legjobb minőségben legolcsóbban Intraprintere Aradana pontu Industria Lemnului

CZEILER, KORNIS & Co.-nál

ARADON. Parkettát lerakással együtt is vállalunk. - Cluj-i képviselő: ZELIO SAMUEL. Telefon 3-42.

ását ígerte ülésén

terpelláció részletes számában közöljük. uca belügyminiszterette, hogy ami dalmas tény és a élyen sajnálja. ok még folyamatos el fog követni a eszedelmes pszicho-

ifascista Francia-országban

feltételeiről politikájának támogatója a Tunisban élő Végül Franciország-ára nézve, hogy fascista-ellenes pro-

posolában a francia írt, hogy a Népszö-át Rómában fogják azért van szükség, bi feltűnés nélkül, nak egyúttal.

rományi előadás. en este 8 órákor, tségében Str. Ma-ő János tudomá-rtéktöbbletéről. Az adás teljesen in-zívesen látnak.

ssing" ob és legolcsóbb

játék küld kívánatra BAZÁR Ferdinand 17.

ideje épést megtegye. ezdődik a sorsjáték rendeljen az on-eresséjéről köz- Kosice (Kassa) gyek arai: 1/1 20 100 lei, 1/4 20 kor. l. - Prospektus- szívesen szolgál zkrét szétküldés. nökök és elarusi- nek

ny' E"

eseriek an, a legújabb a ek ajándék! pható

Színház és Művészet

A Román Opera műsora

Péntek: Carmen Snejna és Raiceff vendégjátékával.
Szombat: Faust, Aidonne d'Etolie vendégjátékával, E Penescu és H. Demetrescu első fellépésével.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Péntek: Cyrano de Bergerac. (Napi bérlet 22. szám, B. Sorozatszám: 143.)
Szombat 3/2-kor: Paganini. (Ifjúsági előadás nagyon olcsó helyárral. Kolbayval, Lászlóval, Ihással. Bevezető előadást tart: Kende János tanár. Sorozatszám: 144.)
Szombat 8/2-kor: Hotel Napoleon. (Francia bohózat-újdonás, először. Premier-bérlet 20. szám, Sorozatszám: 145.)
Vasárnap 3-kor: A régi oroszország. (Ujdonság 8. adás. Poór Lillivel, Janovics Jenővel, Táray Ferencsel, Olcsó helyárral. Sorozatszám: 146.)
Vasárnap 6-kor: Mesék az írógepről. (Operett-ujdonás 7-szer. Kolbay Ildikóval, Mende Klárral, László Andorral, Ihász Aladárral. Sorozatszám: 147.)
Vasárnap háromnegyedkilenckor: Nótás kapitány. (Kun Magda főlépésével, László Andorral, Ihász Aladárral. Bérletszűnetben. Sorozatszám 148.)
Hétfő: Hotel Napoleon. (Ujdonság 2-odszor. Napi bérlet 22. szám, C. Sorozatszám: 149.)

Kottát bármilyet óhajta, azonnal megkaphatja
legolcsóbban Király J.
zeneműkereskedésében — Főter 15. szám

A színházi iroda hírei

Hotel Napoleon. Szombaton este megint rengegni fog a magyar színház nézőtere a kacagástól. A párisi szezon egyik legvidámabb legötletesebb újdonságát, a Hotel Napoleon-t fogják bemutatni. A ki jól akar mulatni, ne mulassa el az alkalmat, biztosítani helyét a Hotel Napoleon előadására. Napi bujást-baját, terhes gondját el fogja felejtetni két és fél órára. A Hotel Napoleon várbeli párisi bohózat, szípközön szellemes, de amellet szókimondó s ámbár a jóízű határát seholsem lépi át, nem fiatal lányoknak való.

Kun Magda a Nótás kapitányban. Nagy az érdeklődés a vasárnapi színházi előadás iránt. A fiatal szubrett-generáció legtöbbször igérő, legtehetségesebb tagja, a még alig 17 éves Kun Magda fog a Nótás Kapitányban Borsa szerepében fellépni. Marosvásárhelyen néhány estén fellépett Kun Magda olyan sikerrel, amely egész Kolozsvárig hangzott, úgy, hogy az itteni színház vezetősége is felfigyelt erre a sikerre. A Nótás kapitány vasárnapi előadása minden valószínűség szerint egy fényes karrier első stációja lesz.

Erdős René szerzői estje a kolozsvári Magyar Színházban. Erdős René, vagyis a hírhedt Renáta asszony prelegált tegnap este a Magyar Színházban, meglehetősen unalmas témáról: önmagáról. A szépszámu közönség érdeklődéssel leste, hogy az isteni René, hogyan egyeztetni össze az erotikát az evangéliummal, de a várakozást sem erotikai, sem pedig vallási izgalom nem követte. Kár. Mert, ha eddig az nem is derült ki, hogy Erdős René nagy írónő, de mindenki azt hitte, hogy az erotikában és a vallásfilozófiában szakértő. Csalódni fáj, — bár lényegében nem csalódtunk.

Mesék az írógepről: félhat óraker. Az idei évad leghatalmasabb operettesikere a Mesék az írógepről vasárnap félhat óraker fog legközelebb színrekerülni Kolbayval, Mende Klárral, László Andorral, Ihász Aladárral, Réthely Ödönnel, Leőveyvel, Selmeceivel a főszerepekben.

Oroszország olcsó helyárral. Vasárnap délután 3 óraker a legizgalmasabb, legérdekfeszítőbb drámai újdonság az Oroszország kerül színre olcsó helyárral, Poór Lillivel, Janovics Jenővel, Táray Ferencsel a vezetőserepekben.

Gerolsteini nagyhercegnő. A jövő hét nagy szenzációja Offenbach legszebb operettejének a Gerolsteini nagyhercegnő-nek reprise lesz. Hónapokig tartó gondos előkészületek után tűzte ki az igazgatóság a jövő hétre a Gerolsteini nagyhercegnőt.

Apróhirdetéseik

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állást keresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetéseik díja előre fizetendő. Jelíges leveleket csak úgy továbbíthatunk ha portóbélyeg mellékelve van. **Eljegyési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150.**

Oradea. Remélem kedd délután háromnegyed-negykor érkezhetek. Intézd el ugyanott várj negyedótkor Csókollak.

25 éves, nőtlen, 3 évi malomprakszissal rendelkező, jelenleg is 2 vagonos vám- és műmalmot vezető fiatal ember, ki egyken könyvelő is, állást változtatna. Cim a kiadóban.

Sápadt, vérszegény és gyöngye gyermekeinknek adjunk a hideg évszak beálltával
Egger Emuísót mely a legjobb csukamájolajból készült. Kapható minden gyógyszerertárban és drogueriában

Egy különbejáratu szépen burorozott szoba fürdőszoba használatra két személy részére kiadó. Cim a kiadóban.

Belvárosban lakó fiatalember lakóteret keres. Cim a kiadóban.

Szigeten Wiesel Samu orth. bodegájában vásároljon be. 3508

Zongora
Stelzhammer gyártmányu kitűnő hangu teljesen jó állapotban 28 000 lejért sürgősen eladó.

Rosenberg
zongora raktár Cluj Calea Victoriei 5

Középiskolát végzett izr. leány, perfect német, elmenne izraelita urialadhoz nagyobb gyermekt mellé, kit elemi osztályra előkészítene. Helykeresést. "Árva" jelígre a kiadóba ker.

Ne szalassza el az alkalmat és okvetlen keresse fel Weisz Bertalan máramarosszigeti konfekciós áruházát. 3506

Barzel fierarie vasúzet
Cluj-Kolozsvár
P. M. Vitez 13.
Telefon 10-43

Perzsa szönyegek minden nagyságban selyem perzsa olcsón eladók megtekinthetők Klein kutorizet C. Reg. Ferdinand 69.

התורה kiváló szép pergamentből kifogástalan állapotban eladó Rosenfeld Lipótnál Oradea Gen. Mosoiu 1. 3509

Szigeten közismert dolog, hogy a legolcsóbban és legjobban Jurovics Lázár בשר éttér-mében étkezhetik. 3507

Magyarul, németül és románul tudó hölgy irodai vagy pénztárnoknői állást keres. Nagyné Str. Sincal 14.

Pártoljuk a hithű zsidó ipart!

Közeledik a

CHANUKA!!

Fiu knak Leányoknak Férfiaknak

Asszonyoknak Gyermekeknek Öregeknek

Leg célszerűbb jobb olcsóbb

házi társasjáték

az iclodi Iparos Jesivában készült

Asztali kuglizó

csinos, díszes kivitelben. Ára csomagolás és postaköltséggel együtt **700.- LEI**

Cim: Ateliere de Tămplărie „Thora im Derech Erec“ ICLOD. Jud. Somes

Hirdessen az Uj Keletben

borotva borotvaszappan borotvafelő szij borotvaecsel „UNICUM“ Kun, Cluj,

UNICUM

őnborotváló készülék őnborotváló pengék acélárak felülmulhatatlanok Calea Victoriei 2. szám

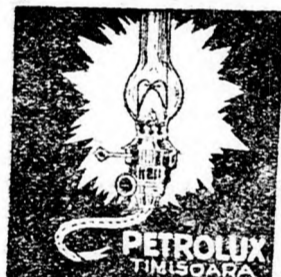
MINDEN VEVŐ KAP

Szép

karácsonyi ajándékok

Fischer
űvegudvar Cluj

„PETROLUX“
csodafény-égő
a legjobb és legpraktikusabb karácsonyi ajándék!

Legolcsóbb világítás!

„PETROLUX“ Timisoara, IV., Str. I. Vacarescu 28.

Szőlőoltványok amerikai sima vesszők legjobban és garantált fajtiságban kaphatók CASPARI FR.-nél Medgyesen Árjegyzék kívánatra. Űgnők kerestetik.

Mégis csak legjobb a késnélküli „IDEAL“

borotváló por, mely az ország területén higienia szempontból a legjobban elismert

borotváló szer, az arcot nem marja, kellemes hatást hagy utána. Ovakodjunk az ártalmas utáztatoktól. Csak az „IDEAL“ felírásu a valódi. — Mindenütt kapható. Egyedüli készítője:

Reszling József

fodrász

Cluj, Calea Reg. Ferd. 30.

Finom borotváló szappan 10-es csomag 60 lejért kapható. Viszonteladókna árkedvezmény

Mindenkinek ajánlatos!

A csehszlovák állami osztálysorsjátékban rés tvenni. 57 millió össznyeremények, 2 millió főnyeremény.

Rendelések a világhírű főelárusító cégnél

Wald Bankház
Kosice

1/4 Kc 20.—, 1/2 Kc 40.—, 1/1 Kc 80.— Dupla sorsjegy (2 sorsjegy egyenlő számu) Kc. 160.—. Diszkrét sz. tküldés, felirat nélküli zárt borítékban. Befizetés a sorsjegy és hivatalos jétékt. rv vétele után. Kulföldi (nemzetközi) postautalványon, vagy ajánlott levélben

I. osztály huzása 1928 január 18

Szőrme miKádó Lei 4000
Átmeneti kabátok
Bőr kabátok

Neumann M. Cluj
férfi- és fiuruha-áruhaza Főter 14.

JAKOBS vidám regénye:
NYOMON
Ára 25 L. Az UJ Kelet könyvosztályában

Ingyen

nem adunk semmit mert

Ingyen

nem kapunk semmit

jó árut

szép árut

olcsón

Karácsonyra mélyen leszállított árakban

adunk

Grünwald és Steiner

női divatkülönlegességek áruhaza Cluj, Piața Unirii No. 12.

S. A. Transilvaneană pentru Comert cu Lemne de foc

továbbra is 800 lejért árusít 1000 kg prima minőségű szaraz tűzifát, bük és tölgy tűzifát.

Cluj, Str. Memorandului No. 24. Telefon 8-14

Ezekben a napokban minden energiánk koncentrálnunk hogy számba vés rátaink, akik magukban emberké álltak, férfias sértett igazság a tartózkodás a lások korlátai magukat a meg takkal. Csak undor érzése m vetlen intenzit tudjuk felmérni teret, amelyen kellett és fog higgadt seregsz varakozása ellen söt felemelő e ürömbe egy kis számvetésnél. E impressziójával cunkban nem nak barátaink é ságnak és az en pok a választás mindenki megm szemünk is éles

Az első megm man intellektuá amely eltékintve szortól, szinte e és emelte fel til ségek ellen. Ban tem volt rektor vakkal adott ki felháborodásának előtt. Ghiulea k cikke pedig egy dokumentuma e ben bővelkedő nán, — írja Gl vári diákság tá szgyelleném m sszor vagyok é az intellektuális sönló megnyilat hogy láttuk az ről most ne esse

A legkellemes az erdélyi nem kusok magatartá fájdalma és mély ban erőteljes talált a törvény Boila professzor történelmi dokt erdélyi szellemet értést hirdető és horreszkáló histó képviselő kama eljes tiltakozás ika ellen, amely dologokat. A nem selők egyébként intenzíven fogla megtisztult dem

Külön feleml fesszornak, a ro nyos élet e pu tása, aki váteszi már öt évvel eseményeket és temre hívja a mindezt felidéz munkra Jorga p oglalása, mert a egyéni szimpátiá képen a zsidóság lülemelkedés a s a higgadt és bö geknek, ez teszi tását.